

DE VRIJWILLIGE BRANDWEER VAN SOERENDONK 1945-1979

Voor de Tweede Wereldoorlog was er in de gemeente Maarheeze al sprake van een brandweerorganisatie. Commandant van de gemeentelijke vrijwillige brandweer was de gemeentesecretaris Van Gastel uit Maarheeze.

In Soerendonk had men een handbrandspuit. Deze brandweerpomp moest gevuld worden met emmers water. Vier personen moesten deze pomp handmatig bedienen. Aan de pomp zat een aanvalsslang van 15 meter en een

koperen straalpijp. De brandspuit was gestationeerd in het gemeentehuis van Maarheeze, nu Dorpsstraat 21 in Soerendonk. De ondercommandant was Driek van Hooff (Driek de Smeed). De alarmering geschiedde door het luiden van de kerkklokken. Bij brand werd er door Piet de Veldwachter (Piet Iven) een aantal personen uit het nieuwsgierige publiek gehaald, om mee te helpen met emmers water aandragen en pompen.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam men in 1945 in de gemeente Maarheeze tot de heroprichting van de gemeentelijke vrijwillige brandweer. In de vier kerkdorpen, Maarheeze, Sterksel, Soerendonk en Gastel werd een blusgroep (brandweer) geformeerd. Algemeen commandant werd Piet van Gils uit Maarheeze met als ondercommandant Sjang Kunnen (Sjang de Mulder). Het korps van Maarheeze telde 24 leden.

*Leo van Meijl, ondercommandant
van de brandweer op Gastel*

In Sterksel was Wouterus de Laat (de smid) ondercommandant en dit korps telde 14 leden. Gastel had vier brandweermannen, met Leo van Meijl als ondercommandant en verder o.a. Poel Damen en Jan Cox. Als zij uitrukten waren ze voorzien van een oude Nederlandse legerhelm en een schop met roodgeverfde steel. Deze werd ook gebruikt voor het omspitten van de groentetuin en voor het onder- en ontstoppen van aardappel- en bietenkuilen. Hoe het de brandweer in Soerendonk na 1945 is vergaan, kunt u hieronder lezen.

De vrijwillige brandweer van Soerendonk

In de zomer van 1945 werd Bert van Hooff, zoon van Driek de Smeed, door commandant Piet van Gils benaderd om in Soerendonk een eigen brand-

weerkorps op te richten. Bert benaderde een aantal personen, die zijn inziens geschikt waren en vroeg of ze belangstelling hadden om lid te worden

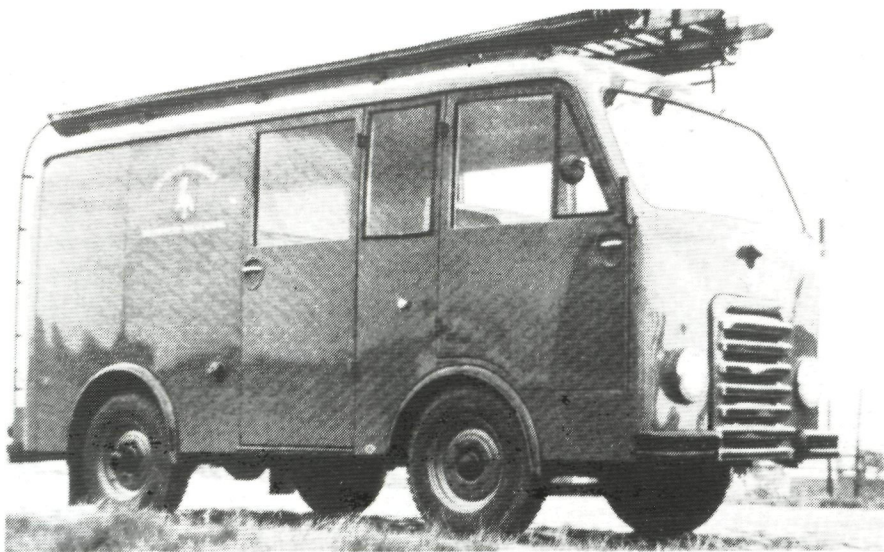
*Bert van Hooff
ondercommandant van de
brandweer in Soerendonk*

van de vrijwillige brandweer Soerendonk. Hij kreeg de mannen (totaal 14) bij elkaar en zo kon op 17 september 1945 het brandweerkorps van Soerendonk worden geïnstalleerd. Ondercommandant werd Bert van Hooff en als spuitgasten werden aangesteld: Wim Teuwens (Wim de Mulder), Toon van Mierlo (Toon van Jan van Klöskes), Jaonus Vos, Jaonus van de Kruijs (Jaonus de slachter), Dries Damen (Dris de kruidenier), Frans van de Kruijs (bouwvakker), Nardje van Cranenbroek (melkventer Nardje Pap), Jaonus Compen (grafzerkmaker) en Toon Meeuwissen (aannemer-timmerman). Enige tijd later kwam daar nog bij: Bert Boelens, Janus Steijvers en Frans Adams.

In 1945 werd er door de gemeente Maarheeze ten behoeve van de blusgroep Soerendonk, een tweedehands legervoertuig aangekocht van het merk Chevrolet. Dit was een dicht voertuig met een dubbele cabine. Het voertuig werd door de spuitgasten in de smidse van Driek van Hooff omgebouwd, ingericht en natuurlijk rood geverfd.

Ook werd er een trekhaak aan gemonteerd, waaraan de brandspuit kon worden gekoppeld. De brandspuit was een niet zelf aanzuigende pomp met een twee cilinder DKW motor. Deze pomp moest gevuld worden via een ondergrondse brandkraan van de waterleiding. Door de pomp kon de waterdruk worden opgevoerd van vier naar acht atmosfeer. De op het blusvoertuig aanwezige toevoer en aanvalsslansen waren gemaakt van vlas of hennep en voorzien van schroefdraadkoppelingen. Na gebruik van de slangen bij brand of oefeningen moesten ze te drogen worden gehangen in een boom, omdat ze anders gingen rotten. Het uitrustenue van de manschappen bestond enkel uit een zwartgeverfde oude Nederlandse legerhelm. De alarmering gebeurde via een elektrische sirene, die was geplaatst bij Driek van Hooff.

In 1956 werd het eerste blusvoertuig vervangen door een nieuwe DAF A10 TMM (Trekker Manschappen Materiaalwagen) met houten vloeren en een nieuwe centrifugaalpomp, die werd aangedreven door een volkswagen motor. De pomp moest nog wel met een slinger aangezwengeld worden (starten). Het brandweerkorps werd nu ook uitgerust met bluskleiding en de

De DAF A10 TMM brandweerwagen van Soerendonk (1956-1974)

oude legerhelmen werden vervangen door echte brandweerhelmen. In 1974 is dit blusvoertuig verkocht aan het slopersbedrijf Gebr. Rox in Eindhoven. Enkele brandwachten wilden dit voertuig kopen, doch daar voor gaf de gemeente geen toestemming.

In datzelfde jaar kreeg het korps van Maarheeze een hypermodern blusvoertuig, een DAF V.1600 T358, met vierwielaandrijving en een tankinhoud van 2400 liter water. Het was uitgerust met een ingebouwde gecombineerde hoge- lagedruk pomp van het merk Ziegler, aangedreven door de motor van de brandweerwagen. Met deze pomp konden gelijktijdig drie stralen hoge druk (40 atmosfeer) en 12 stralen lage druk (8 atmosfeer) worden geproduceerd.

Het eerste uitrukvoertuig van Maarheeze verhuisde toen (1974) naar Soerendonk. Dit was de DAF TMM uit het jaar 1956. Het had een zes cilinder Hercules motor en een losse Chevrolet pomp. Dit voertuig heeft in Soerendonk dienst gedaan tot de opheffing van de brandweer, op 1 april 1979.

Op 16 oktober 1949 's morgens om 9 uur stond de boerderij van Driek Roefs in 't Winkel (nr. 1) in brand. Door het stormachtige weer stond in een mum van tijd de gehele boerderij in lichte laaie. De gehele veestapel kwam om in de brand, alleen het paard kon gered worden. De brandweer van Soerendonk, die snel ter plaatse was, moest afleggen van een ondergrondse brandkraan bij Thom van Mierlo in de Zitterd. De afstand tot de brandende boerderij bedroeg ongeveer 400 meter en Soerendonk had maar 360 meter toevoerslang, met als gevolg dat men niet met water tot bij de

*De DAF TMM brandweerwagen van Soerendonk
met 6-cylinder Hercules motor (1974-1979)*

brand kon komen. Inmiddels was ook het korps van Maarheeze gearriveerd. Bert van Hooff wilde vlug een paar slangen van Maarheeze koppelen aan die van Soerendonk, zodat snel met blussen zou kunnen worden begonnen. Maar dit "feest" ging niet door! De spuitgasten van Maarheeze gooiden alle spullen van Soerendonk aan de kant en begonnen van vooraf aan af te leggen. Zodoende stonden er, zij het wel met verlies van tijd, drie straalpijvoerders van Maarheeze te spuiten, terwijl die van Soerendonk zonder water bleven. Dit was geen voorbeeld van samenwerking en letterlijk en figuurlijk werd er water (olie) op het vuur gegooid. Figuurlijk op de spuitgasten van Soerendonk en het escaleerde dan ook in een hooglopende ruzie tussen enkele spuitgasten van Soerendonk en Maarheeze. Burgemeester Van Schaik, die inmiddels ook gearriveerd was, probeerde de heethoofden tot bedaren te brengen maar de vlam sloeg in de pan. Een heetgebakerde toeschouwer werd zo kwaad dat hij een eikenhouten kelderkozijntje, dat men uit de muur gebroken had, pakte en hiermee over de beukenhaag, Pierre Kiggen van het korps van Maarheeze in zijn nek sloeg. Het was maar goed dat Pierre een helm op had anders was de ramp niet te overzien geweest. Deze schermutseling had tot gevolg dat alle spuitgasten van Maarheeze in hun brandweerwagen stapt en vertrokken, al hun uitgerolde materiaal achterlatend.

In de herfst van 1945 kwam Wim van der Heijden vanuit Nistelrode naar Soerendonk. Hij had de boerderij van Leo Damen (de Gertruda-hoeve), aan de Nieuwe Beek gekocht. Wim was in Nistelrode al jarenlang een actieve

brandweerman en hij meldde zich dan ook aan bij het korps van Soerendonk. Na een tijdje kwam men er in Soerendonk achter dat er nogal wat verschil bestond in de uurvergoeding bij brand en oefeningen. In Nistelrode was dat f 2,50, terwijl ze in de gemeente Maarheeze maar f 1,- kregen. Hierop vroegen de kaderleden van Maarheeze en Soerendonk een onderhoud aan met burgemeester Van Schaik. Zij vroegen om het uurloon op te trekken naar f 2,50 per uur. De burgemeester voelde daar echter niets voor, het bleef bij f 1,- per uur en geen cent meer. Het gevolg was dat de beide korpsen in staking gingen, alleen bij een woonhuisbrand zouden ze uitrukken.

In april 1955 stond de schuur van Dries van Mierlo (Driske van de Beek) in brand. Alle spuitgasten van Soerendonk stonden er bij en keken er naar. Het blusvoertuig bleef in de kazerne. Toen de schuur bijna geheel plat lag, kwam de brandweer van Maarheeze onder politiebegeleiding en burgemeester Van Schaik, bij wachtmeester R. Sniijders in het motorzijspan gezeten, naar de brand, om nog wat na te blussen. Maarheeze had zich niet aan de stakingsafsprake gehouden. Natuurlijk deed dit geen goed aan de onderlinge verstandhouding.

De brandweer van Soerendonk in 1959.

*V.l.n.r. staande: Frans van Gennip, Toon van Meijl, Frans Smits,
Thieu Maas, Frans Adams, Wim v.d. Heijden en Wim Groenen;
zittend: Janus Steijvers en Bert Boelens*

Naar aanleiding van dit voorval ontstond er nogal wat onenigheid tussen de korpsen van Maarheeze en Soerendonk. Het was een beetje als water en

vuur tussen de beide korpsen. Maar ook de onderlinge verstandhouding in het korps van Soerendonk was zoek. Dat had tot gevolg dat een aantal leden opstapte: ondercommandant Bert van Hooff, Wim Teuwens, Janus van de Kruijs en Nardje van Cranenbroek

Met ingang van 1-2-1959 werd Frans (Cies) van Gennip tot nieuwe ondercommandant benoemd. Hij kreeg als opdracht om in Soerendonk een nieuw brandweerkorps te formeren. Op 1 juni werd daartoe in café de Bout een vergadering belegd, waarbij de volgende leden zich aanmelden om toe te treden tot de brandweer: Frans van Gennip (ondercommandant), Wim Groenen (bevelvoerder), Wim van der Heijden, Janus Vos, Dries Damen, Toon Meeuwissen, Bert Boelens, Janus Steijvers, Frans Smits, Janus Compen, Frans Adams, Thieu Maas en Toon van Mierlo. Met ingang van 1-1-1960 kwamen hier Wiel Peerlings, Thom Compen en Pier van Gennip bij.

Ondercommandant Frans van Gennip

Het blusvoertuig en de sirene verhuisden van Driek van Hooff naar Frans van Gennip, Dorpsstraat 21. Hiervoor werd een kazerne (keet) gebouwd achter zijn huis.

Op 11 juni 1963 omstreeks 14.00 stond de boerderij van Driek van Lievenooen aan de Zitterd in brand. Alle spuitgasten gingen rechtstreeks naar de brand en niemand had er aan gedacht om de brandweerwag en op te halen. Pas ongeveer 20 minuten later, kreeg men dat in de gaten. Wim Groenen is toen de wag en alsnog gaan halen, maar hij kreeg hem niet gestart. Daarom gooide hij maar vlug wat blusmaterialen in zijn eigen auto en reed er mee naar de brand. De boerderij was niet meer te redden!

De boerderij van Driek van Lievenooen in de Zitterd staat in brand, 11-6-1963

Zondagavond 2 juli 1972 stond het woonhuis van Toon Fransen (Toon Olie) in brand. Alle spuitgasten waren snel in de kazerne, maar ook nu wilde de wag en weer eens niet starten. Ze hebben de wag en toen maar naar de brand toe geduwd, waarna met blussen begonnen kon worden.

Ondertussen was op 4 april 1970 Frans van Gennip overleden. Per 1 juni van dat jaar werd Wiel Peerlings benoemd als ondercommandant van de brandweer van Soerendonk. In het voorjaar van 1973 werd de algemene commandant van de gemeente Maarheeze, Piet Winters, afgekeurd voor de brandweer. Per 1 mei 1973 werd Wiel Peerlings benoemd tot algemeen commandant van de gemeentelijke vrijwillige brandweer Maarheeze. Door toedoen van hem en in overleg met de deskundigen van de Regionale Brandweer Eindhoven werd er met ingang van 1-1-1975 eervol ontslag verleend aan de spuitgasten van Gastel en per 1-3-1975 aan die van Sterksel. Op Gastel stond voor 1930 de brandspuit in een hok, gebouwd tegen de kapel aan. Na de verbouwing van de kapel in 1930 werd er een brandspuithuisje gebouwd op het pleintje bij de Dijk-Bergsestraat. Dit brand-

spuithuisje is afgebroken in de zeventiger jaren. Het eervol ontslag op 1-1-1975 was meer symbolisch, omdat de taak natuurlijk al lang door de brandweer van Soerendonk was overgenomen.

Ook werden er afspraken gemaakt met de korpsen van Heeze en Budel. Bij woonhuisbrand en bij brand op Providentia op Sterksel zou naast het korps Maarheeze ook het brandweerkorps van Heeze gealarmeerd worden. Bij woonhuisbrand op Gastel zou naast het korps Soerendonk ook dat van Budel gealarmeerd worden.

*Wiel Peerlings,
de commandant van de gemeentelijke vrijwillige brandweer*

Naast het blussen van branden deden de spuitgasten van Soerendonk natuurlijk ook mee aan brandweeredstrijden. In Helmond in 1956 behaalden ze de eerste prijs in de klasse A. Op de provinciale wedstrijden in 1959 te Stevensbeek, wederom de eerste prijs. In 1978 zat het korps in de finale van het landskampioenschap. Van de 320 korpsen, die hadden ingeschreven, behoorde Soerendonk bij de beste 18. Op de landelijke wedstrijden

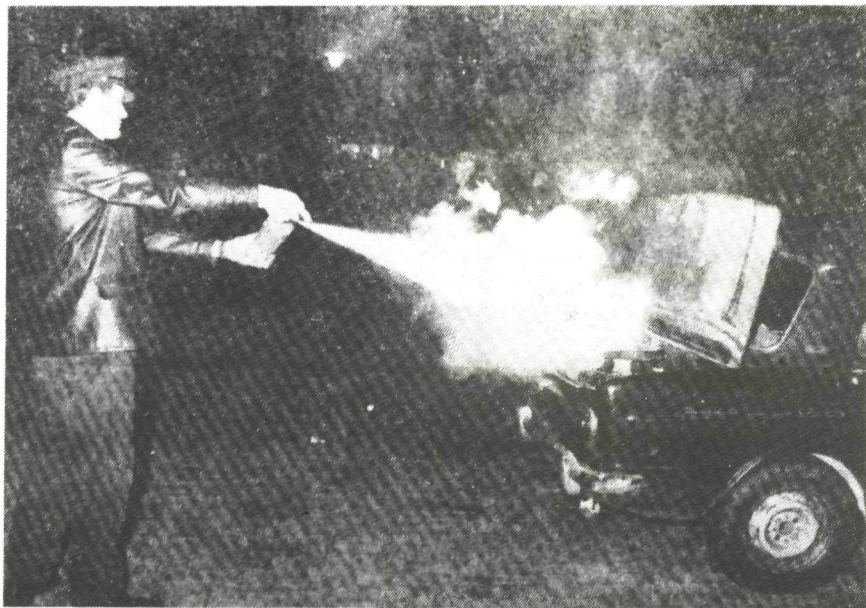
van 16 september 1978 behaalde Soerendonk de 7de plaats en dat met 8 brandweerlieden (Frans Adams, Jos van Gennip, Thieu van Gogh, Toon Groenen, Jaonus van Lievenooogen, Frans van Mierlo, Sjaak Somers, Gerrit Staals en bevelvoerder Wiel Peerlings). Om aan de wedstrijd deel te nemen moest men met 9 personen zijn. Van het korps Maarheeze wilde niemand meedoen in de ploeg van Soerendonk. Sjaak Somers van de brandweer Aalst-Waalre heeft toen meegedraaid in de ploeg van Soerendonk.

In 1961 werd de kleine kring opgericht. Deze kring werd gevormd door de korpsen: Budel, Soerendonk, Maarheeze, Leende, Heeze, Aalst-Waalre en de bedrijfsbrandweer van Philips Maarheeze. Het doel van deze kring was om gezamenlijk brandweeroefeningen te organiseren. Bij grote branden kwam het namelijk steeds vaker voor dat de diverse korpsen uit de omliggende gemeenten elkaar moesten assisteren. Dan was het van groot belang dat er een goede verstandhouding was tussen de manschappen van de diverse korpsen.

Op 6 september 1986 werd het 25-jarig bestaan van de kleine kring gevierd. 's Middags was er een grote rampenoefening op het Spanjaardenkamp (El Pinar) in Maarheeze en 's avonds een feestavond in de Smeltkroes. Tijdens deze feestavond kreeg de commandant van de brandweer Leende, Wim van Hooff, een hartaanval en overleed ter plaatse.

In de jaren 1975 tot 1978 werd er in de gemeenteraad van Maarheeze gediscussieerd over centralisatie van de brandweer. Men wilde de korpsen van Soerendonk en Maarheeze samenvoegen tot één korps, gestationeerd in de kazerne in Maarheeze. Door de eerder geschetste voorvallen was de saamhorigheid en de onderlinge verstandhouding tussen de manschappen van de beide korpsen ver te zoeken. Ook in de gemeenteraad hadden er heftige discussies plaats over deze centralisatie. De gemoederen liepen zo hoog op dat op 22-2-1979 de drie raadsleden van de WBI (Werkgroep voor de Belangen van de Inwoners van Soerendonk) onder aanvoering van Sjaak van Knippenberg woedend opstapten uit de raadsvergadering. Nadat de gemoederen van de andere raadsleden wat bedaard waren, werd door de gemeenteraad met algemene stemmen besloten tot centralisatie van de brandweer met ingang van 1-9-1979. Burgemeester Van den Broek zei in de vergadering dat de moeilijkheden om tot samenvoeging van de twee brandweerkorpsen in Maarheeze te komen eigenlijk niets te maken hadden met branden. "Het zijn gevoeligheden tussen twee kernen. Ik zou het plezierig vinden, als de twee korpsen konden samengaan. Ze moeten over de drempel. Ik erken dat er een drempel ligt." U begrijpt wel dat, vanwege de brandweerkwestie in deze vergadering, de publieke tribune -de mensen stonden op de gang- barstens vol zat. De WBI tekende tegen het besluit tot centralisatie beroep aan bij Gedeputeerde Staten en de spuitgasten van

Soerendonk hielden een handtekeningactie in het dorp. Doch ook dit kon de centralisatie niet tegenhouden. Hoewel de burgemeester had gehoopt dat de brandweerlieden van beide korpsen zouden samengaan na de centralisatie, waren de zeven brandweerlieden van Soerendonk niet van zins over te stappen naar het korps Maarheeze. Ze maakten een uitgebluste indruk. Op 7 maart 1979 stuurden ze (Frans Adams, Jos van Gennip, Thieu van Gogh, Toon Groenen, Janus van Lievenoogen, Frans van Mierlo en Gerrit Staals) een brief aan B en W dat ze per 1-4-1979 hun ontslag indienden. Ze zouden ook niet deelnemen aan de feestavond op 24 maart. Zij voelden niets voor een wat ze zelf noemden: "laatste avondmaal". Zaterdagavond 31 maart 1979 blusten ze hun laatste brand. Op het kerkplein hadden ze zelf een autowrak in brand gestoken. Na het blussen hingen de Soerendonkse spuitgasten hun brandweerattributen aan de spiegel van de twintig jaar oude brandweerwagen. Ze waren "uitgespoten". Van de genoemde brandweermannen is Jos van Gennip als beroeps gaan werken bij de brandweer Eindhoven, waar hij nu nog altijd werkt.

De "laatste brand" wordt geblust, 31-3-1979

Uiteraard werd er ook in de carnavalsoptocht van dat jaar aandacht besteed aan dit "hot item". Er reed een lijkbaar met speelgoed brandweerwagentje mee in de optocht en er werden rouwbrieven uitgedeeld met daarop de tekst: *Heden is na een langdurig gedragen lijden in alle droefheid van ons*

heengegaan ons innig geliefd, onvergetelijk en zorgzaam Brandweerkorps Soerendonk. Herboren op 1 juni 1959, geveld te Cranendonck op 22 februari 1979. Het korps was een grote steun en voorbeeld voor anderen. Mede door uw aller vertrouwen dat wij altijd hebben mogen ondervinden, is het mogelijk geweest dit langdurig lijden te dragen. Het korps werd geveld door de hamer ten gemeentehuize. Zij die de laatste eer willen betuigen, kunnen dit doen bij "de Valk" na de carnaval.

Wie niet opstapte was commandant Wiel Peerlings, maar die had als algemeen commandant van de gemeente Maarheeze een geheel andere verantwoordelijkheid. Hij bleef commandant tot aan het bereiken van zijn 55-jarige leeftijd. Op 18-10-1987 werd hem eervol ontslag werd verleend met een koninklijke onderscheiding.

De brandweerwagen en de andere materialen verhuisden naar de kazerne van Maarheeze. De kazerne bij Jan van Gennip, waar de wagen van Soerendonk gestald was, werd afgebroken. Alleen de sirene op het dak van de werkplaats bleef staan. Vrijdag 30 oktober 1998, bij de onthulling van het monumentje met de eerste steen uit het voormalig gemeentehuis, heeft de sirene nog een laatste maal geloeid. Voor de aanwezige oudbrandweermannen was dat een emotioneel gebeuren.

In 1985, bij het afscheid van ondercommandant Adam Snelders van Maarheeze, werd de prijzenkast van het voormalige korps Soerendonk via een oorkonde overgebracht naar de brandweerkazerne van Maarheeze.

*Een foto van de brandweer van Soerendonk uit de 50-er jaren.
V.l.n.r. staand: Toon van Meijl, Wim Groenen, Toon Vos, Dris Damen, Leo Boelens,
Frans Smits, Wim v.d. Heijden en Frans v. Gennip;
zittend: Janus Steijvers, Toon van Mierlo en Frans Adams*

Het brandweerkorps van Soerendonk had in heel de regio een geweldige reputatie. Bij de grote bosbrand in het Leenderbos in 1976, was het korps van Soerendonk als eerste ter plaatse. Dit kwam omdat ze net terugkwamen van een bosbrand bij Gastel en toen op eigen houtje naar de bosbrand in Leende gingen. Gedurende twee dagen werd, met hulp van 100 Duitse militairen van de Legerplaats Budel, bergen werk verzet. Ook bij de regionale en landelijke wedstrijden stonden de spuitgasten van Soerendonk hun mannetje.

Het opheffen van het brandweerkorps Soerendonk betekende wederom een stukje verarming van de leefgemeenschap Soerendonk. Er was in Soerendonk al zoveel verdwenen. De brandweer hoorde er gewoon bij, net zoals de voetbalclub, de toneelverenigingen, de KPJ en ga zo maar door. Een van de reacties van een inwoner van Soerendonk was dan ook: "nu de Rabobank en de kerk nog en dan hebben we in Soerendonk niets meer over." Het opheffen bracht dan ook, begrijpelijkerwijze, nog al wat emoties teweeg. Te meer daar de verstandhouding met Maarheeze op allerlei gebied niet zo goed was. Maar ja, men kan de nieuwe ontwikkelingen van centraliseren en steeds groter, nu eenmaal niet tegenhouden. De tijd zal de wonden wel geheeld hebben.

Met dank aan Jos van Gennip en Harrie Jaspers

Wiel Peerlings